

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ**

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, την 21^η Απριλίου 2026, με την ακόλουθη σύνθεση: Μαρία Βλαχάκη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Ιωάννα Ρούλια και Ιωάννης Καλακίκος, Σύμβουλοι, Ιωάννης Νταλαχάνης (εισηγητής) και Ελευθερία Πρασιανάκη, Πάρεδροι που μετέχουν με συμβουλευτική γνώμη.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος Επικρατείας Ιωάννης Κάρκαλης, καλυομένου του Επιτρόπου Επικρατείας, ο οποίος ασκεί καθήκοντα του ελλείποντος Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας.

Γραμματέας: Γεωργία Τζένου, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Τμήματος.

Για να αποφασίσει σχετικά με την από 12.3.2026 (ΑΒΔ .../13.3.2026) προσφυγή του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου / Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων και Έρευνας (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ), που εδρεύει στον Σταυρωμένο Ηρακλείου, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ερευνών του, και παραστάθηκε διά των νομίμως εξουσιοδοτηθέντων με την από 16.4.2026 εξουσιοδότηση αυτού (άρθρο 233 παρ. 2 περ. α' του ν. 4957/2022, Α' 141) πληρεξουσίων δικηγόρων του Εμμανουήλ Βοργιά (ΑΜ/ΔΣ Ηρακλείου) και Μαρίας Θεοδοσούλη (ΑΜ/ΔΣ Ηρακλείου ...).

Με την υπό κρίση προσφυγή ζητείται η ανάκληση της 339/2026 πράξης της 1^{ης} Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου.

Το Ελληνικό Δημόσιο, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Θεώνης Χουντάλα.

Υπέρ του προσφεύγοντος και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης παρεμβαίνουν: α) με την από 17.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (ΕΛΚΕ ΠΑΜΑΚ), που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη, όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 (Α' 127) της δικαστικής πληρεξουσίας του Αθανασίας Μήτρου-Κρυστάλλη, Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, β) με την

από 17.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, το Πανεπιστήμιο Πατρών / Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων και Έρευνας, που εδρεύει στο Ρίο Πατρών, όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 (Α' 127) του πληρεξουσίου του δικηγόρου Θωμά Σταυρόπουλου (ΑΜ/ΔΣ Πατρών), γ) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΛΚΕ/ΓΠΑ), που εδρεύει στην Αθήνα (Ιερά Οδός 75), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Ευάγγελου Μάλλιου (ΑΜ/ΔΣΑ), δ) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, που εδρεύει στην Πανεπιστημιούπολη Ιωαννίνων, όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Ευάγγελου Μάλλιου (ΑΜ/ΔΣΑ), ε) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ΕΛΚΕ ΠΑΔΑ), που εδρεύει στο Αιγάλεω Αττικής (οδός Αγίου Σπυρίδωνος και Δημητσάνης), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Αλεξάνδρας Τομαρά (ΑΜ/ΔΣΑ), στ) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Ιονίου Πανεπιστημίου (ΕΛΚΕ ΙΠ), που εδρεύει στην Κέρκυρα (οδός Ιωάννη Θεοτόκη 72), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Αλεξάνδρας Τομαρά (ΑΜ/ΔΣΑ), ζ) με την από 17.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Αιγαίου (ΕΛΚΕ Π.ΑΙΓΑΙΟΥ), που εδρεύει στη Μυτιλήνη Λέσβου (Λόφος Πανεπιστημίου), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Κωνσταντίνου Αθηναίου (ΑΜ/ΔΣ Μυτιλήνης), η) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΛΚΕ ΕΜΠ), που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Πατησίων 42), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Σοφίας Παπαδογιάννη (ΑΜ/ΔΣΑ), θ) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΕΛΚΕ ΑΠΘ), που εδρεύει στην Πανεπιστημιούπολη Θεσσαλονίκης (οδός 3^{ης} Σεπτεμβρίου), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Ηλιάνας Κυριάκου (ΑΜ/ΔΣΘ), ι) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Πειραιώς (ΕΛΚΕ ΠΑΠΕΙ), που εδρεύει στον Πειραιά (οδός Αλεξάνδρου Παπαναστασίου 92), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Φιλίππου Καμπούρη (ΑΜ/ΔΣΠ), ια) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (ΕΛΚΕ

ΠΘ), που εδρεύει στον Βόλο Μαγνησίας (οδός Αιολίδος 2), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Φιλίππου Καμπούρη (ΑΜ/ΔΣΠ), ιβ) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (ΕΛΚΕ ΔΠΘ), που εδρεύει στην Ξάνθη (οδός Βασ. Σοφίας 12), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Βασιλικής Μητσέλου (ΑΜ/ΔΣ Ροδόπης), ιγ) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Πολυτεχνείου Κρήτης, που εδρεύει στα Χανιά (Πολυτεχνειούπολη, Κτ. Ε4, Κουνουπιδιανά), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 της πληρεξουσίας δικηγόρου του Χριστίνας Περάκη (ΑΜ/ΔΣ Χανίων ...), ιδ) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΛΚΕ ΟΠΑ), που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Κεφαλληνίας 45), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Κατερίνας Λαϊνά (ΑΜ/ΔΣΑ), ιε) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Παντείου Πανεπιστημίου, που εδρεύει στην Αθήνα (Λεωφ. Συγγρού 136), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας δικηγόρου του Κατερίνας Λαϊνά (ΑΜ/ΔΣΑ), ιστ) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο - Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας, που εδρεύει στην Πάτρα Αχαΐας (Παροδ. Αριστοτέλους 18), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 της πληρεξουσίας δικηγόρου του Αριστεάς Μαρούντα (ΑΜ/ΔΣ Πατρών ...), ιζ) με την από 20.4.2026 έγγραφη παρέμβαση, το Πανεπιστήμιο Κρήτης και ειδικότερα ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας αυτού, που εδρεύει στην Πανεπιστημιούπολη Γάλλου Ρεθύμνου, όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Ιωάννη Σουφαλιδάκη (ΑΜ/ΔΣ Ρεθύμνης ...) και ιη) με προφορική παρέμβαση στη δικάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας και παράλληλη κατάθεση του από 21.4.2026 εγγράφου υπομνήματος, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο/Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας, που εδρεύει στην Καλλιθέα Αττικής (οδός Ελ. Βενιζέλου 70), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, και παραστάθηκε διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Σπυρίδωνος Σκλήρη (ΑΜ/ΔΣΑ).

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τους πληρεξουσίου δικηγόρους του προσφεύγοντος, οι οποίοι ζήτησαν την παραδοχή της προσφυγής ανάκλησης, καθώς και προθεσμία για να καταθέσουν υπόμνημα, η οποία τους δόθηκε μέχρι τη Δευτέρα 27.4.2026.

Τους πληρεξουσίου δικηγόρους των παρεμβαινόντων, οι οποίοι ζήτησαν την παραδοχή της προσφυγής και των παρεμβάσεών τους, καθώς

και προθεσμία για να καταθέσουν υπόμνημα, η οποία τους δόθηκε μέχρι τη Δευτέρα 27.4.2026.

Τον Αντεπίτροπο Επικρατείας, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη της προσφυγής ανάκλησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη, που διενεργήθηκε κατ' εφαρμογή των άρθρων 295 παρ. 2 και 336 παρ. 1 του ν. 4700/2020, με τη συμμετοχή των ανωτέρω μελών του.

**Αφού άκουσε την εισήγηση του Παρέδρου Ιωάννη Νταλαχάνη
Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο και**

Αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Με την προσβαλλόμενη 339/2026 Πράξη της 1^{ης} Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Π.Ε. Ηρακλείου κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου της προγραμματικής σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Κρήτης και του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων και Έρευνας (εφεξής ΕΛΚΕ) του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (εφεξής ΕΛΜΕΠΑ), του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «Δήμητρα» (ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ), με αντικείμενο την υλοποίηση της πράξης με τίτλο «Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025-2028», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 322.580,65 ευρώ (πλέον ΦΠΑ).

2. Ο ΕΛΚΕ του ΕΛΜΕΠΑ νομιμοποιείται ενεργητικά για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής κατά της ως άνω Πράξης, αφού, σύμφωνα με τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 229 παρ. 3 του ν. 4957/2022 (Α' 141), όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο 94 του ν. 5094/2024 (Α' 39), αν και δεν έχει νομική προσωπικότητα, έχει την ικανότητα να είναι διάδικος σε δίκη ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. και άρθρο 31 της Δικονομίας του Ελ. Συν., ν. 4700/2020), εφόσον πρόκειται για υπόθεση σχετική με τον σκοπό του, όπως η προκειμένη. Για την άσκηση δε της υπό κρίση προσφυγής δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου, διότι ο ΕΛΚΕ, ως εκ της στενής λειτουργικής διασύνδεσής του με το νομικό πρόσωπο του Πανεπιστημίου στο οποίο ανήκει και από το οποίο εποπτεύεται (βλ. τις διατάξεις του άρθρου 1 της ΚΥΑ 679/1996, Β' 826, και ήδη το άρθρο 229 παρ. 1 του ν. 4957/2022), απολαμβάνει τα ίδια δικονομικά προνόμια με το απαλλασσόμενο από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου ΕΛΜΕΠΑ, εντός του οποίου έχει συσταθεί και λειτουργεί (άρθρα 308 παρ. 3 και 336 παρ. 1 του ν. 4700/2020 – βλ. ΕλΣυν Έβδ. Τμ. 1231/2025 σκ. 2, 851/2025 σκ. 2, 1665/2021 σκ. 2).

3. Κατά τα λοιπά η προσφυγή αυτή έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και νομοτύπως και πρέπει να εξεταστεί στην ουσία της.

4. Κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 41, το οποίο ισχύει και στις προσφυγές ανάκλησης σύμφωνα με το άρθρο 336 παρ. 1 του ν. 4700/2020, και 328 παρ. 3 του ν. 4700/2020, η άσκηση παρέμβασης

ενώπιον του Τμήματος επί προσφυγής ανάκλησης είναι παραδεκτή μόνο όταν ο παρεμβαίνων έχει προσωπικό, άμεσο και ενεστώς έννομο συμφέρον για την ανάκληση της προσβαλλόμενης πράξης, το οποίο συνίσταται στο ότι η ασκηθείσα παρέμβαση μπορεί -κατ' αποτέλεσμα- να τον ωφελήσει λόγω των εννόμων συνεπειών που θα προκαλέσει η εν λόγω ανάκληση. Τούτο το έννομο συμφέρον πρέπει να τεκμηριώνεται από τον παρεμβαίνοντα κατά τρόπο ειδικό και ορισμένο, άλλως η παρέμβαση προσλαμβάνει χαρακτήρα *actio popularis* και απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Για τη θεμελίωση του εννόμου συμφέροντός του δεν αρκεί η γενική επίκληση των ιδρυτικών σκοπών και των αρμοδιοτήτων που ασκεί ο παρεμβαίνων, αλλά πρέπει από τα έγγραφα και λοιπά στοιχεία που επικαλείται και προσκομίζει να προκύπτει ότι ο ίδιος, βάσει ενός ειδικού δεσμού, αντλεί άμεση ωφέλεια από την ανάκληση της προσβαλλόμενης με προσφυγή Πράξης, κατά του κύρους της οποίας παρεμβαίνει. Επομένως, πρέπει να ερευνηθεί εάν το έννομο συμφέρον του παρεμβαίνοντος συνέχεται αρρήκτως με το περιεχόμενο της αρνητικής Πράξης του προσυμβατικού ελέγχου στην οποία αφορά η παρέμβαση (πρβλ. ΕλΣυν Έβδ. Τμ. 553/2025 σκ. 4, 917/2021 σκ. 15 επ. και εκεί παρατεθείσα νμλγ).

5. Στην προκειμένη περίπτωση, οι παρεμβαίνοντες Ειδικοί Λογαριασμοί συνιστούν αυτοτελείς ομάδες περιουσίας χωρίς νομική προσωπικότητα των αντίστοιχων ΑΕΙ, στα οποία εντάσσονται και από τα οποία εποπτεύονται, και δύνανται κατ' αρχάς να ασκήσουν παρέμβαση, δοθέντος ότι, κατά τα προεκτεθέντα (σκ. 2), έχουν την ιδιότητα του διαδίκου στις δίκες ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Εν προκειμένω, με τα δικόγραφά τους, προβάλλουν ότι νομιμοποιούνται προς άσκηση των ενδίκων παρεμβάσεων, διότι σε περίπτωση αρνητικής έκβασης της παρούσας δίκης θα επηρεαστούν και οι ίδιοι άμεσα, καθόσον ως εκ του ενιαίου νομοθετικού καθεστώτος που διέπει και αυτούς και τον προσφεύγοντα, δεν θα μπορούν στο μέλλον ούτε οι ίδιοι να συνάπτουν αντίστοιχες συμβάσεις ως αναθέτουσες αρχές, κατά ουσιώδη περιορισμό της επιχειρησιακής τους λειτουργίας. Παράλληλα προβάλλουν ότι με ενδεχόμενη αρνητική απόφαση του Τμήματος καταστρατηγείται ο σκοπός καθιέρωσης των Ειδικών Λογαριασμών των ΑΕΙ, αφού δεν θα δύνανται να συμβάλλονται αυτόνομα σε προγραμματικές και άλλες δημόσιες συμβάσεις. Επομένως, κατά τα υποστηριζόμενα στα δικόγραφα των παρεμβάσεων, συντρέχει έννομο συμφέρον των παρεμβαίνόντων ΕΛΚΕ, άμεσο, προσωπικό και ενεστώς, το οποίο υπερβαίνει το απλό γενικό ενδιαφέρον για την έκβαση της δίκης.

6. Με τα ανωτέρω δεδομένα, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι παρεμβαίνοντες Ειδικοί Λογαριασμοί, παρά τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα, δεν θεμελιώνουν το απαιτούμενο κατά τον νόμο έννομο συμφέρον προς άσκηση παρέμβασης, εφόσον δεν δημιουργείται, ως εκ της μη συμμετοχής τους στην ελεγχόμενη συμβατική σχέση, ο ιδιαίτερος

σύνδεσμος με το αντικείμενο της ελεγχόμενης προγραμματικής σύμβασης, που είναι απαραίτητος για τη στοιχειοθέτηση εννόμου συμφέροντος προς άσκηση παρέμβασης κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης. Τούτο καθόσον ουδένας εκ των παρεμβαλλόντων αποτελεί αντισυμβαλλόμενο στην υπό έλεγχο προγραμματική σύμβαση (βλ. απόφ. ΕλΣυν Έβδ. Τμ. 333/2023), ούτε άλλωστε έχουν -ούτε επικαλούνται ότι έχουν- οποιαδήποτε εμπλοκή σε αυτήν. Πέραν δε τούτων, τυχόν ευδοκίμηση της παρέμβασής τους και της προσφυγής του ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ και ενδεχόμενη ανάκληση της προσβαλλόμενης Πράξης, δεν συνεπάγονται ευθέως άμεση ευμενή μεταβολή της νομικής ή πραγματικής τους κατάστασης, αφού η τελική έκβαση της υπόθεσης με κρίση υπέρ της υπογραφής του ελεγχόμενου σχεδίου δεν θα έχει άμεση έννομη συνέπεια υπέρ αυτών, καθιστώντας το έννομο συμφέρον τους μελλοντικό και αβέβαιο και όχι ενεστώς (πρβλ. ΕλΣυν Έβδ. Τμ. 1663/2021 σκ. 3). Επομένως, οι ασκηθείσες υπέρ της ένδικης προσφυγής παρεμβάσεις δεν έχουν ασκηθεί παραδεκτώς και πρέπει να απορριφθούν.

7. Στο άρθρο 100 «Προγραμματικές Συμβάσεις» του ν. 3852/2010 (Α' 87), όπως ισχύει, ορίζεται ότι: «1. α) Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, (...), μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το δημόσιο (...) ή με τους φορείς των παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147), μεμονωμένα ή από κοινού. (...). 2α. Στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται απαραίτητα το αντικείμενο, ο σκοπός και η διάρκεια της σύμβασης, το περιεχόμενο των (...) υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, το απαιτούμενο προσωπικό για την κάθε επιμέρους εργασία, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις, ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και η διαδικασία καταβολής τους. (...)».

8. Περαιτέρω, ο νόμος 4412/2016 (Α' 147) ορίζει στο άρθρο 12, στο οποίο παραπέμπουν οι προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 100 παρ. 4 του ν. 3852/2010, ότι: «1. (...) 4. Μία σύμβαση, η οποία συνάπτεται αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) η σύμβαση εγκαθιδρύει ή υλοποιεί συνεργασία μεταξύ των συμμετεχουσών αναθετουσών αρχών η οποία αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες που οφείλουν να εκτελούν οι εν λόγω αρχές παρέχονται για την επίτευξη των κοινών τους στόχων, β) (...)».

Ο ίδιος νόμος περιέχει ορισμούς των εννοιών που απαντώνται σε αυτόν, κατά το πρότυπο του άρθρου 2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, την οποία ενσωμάτωσε στο ελληνικό δίκαιο. Ειδικότερα, στο

άρθρο 2 παρ. 1 αυτού ορίζεται στην περίπτ. (1): «α) ως “αναθέτουσες αρχές” νοούνται το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου (...)» και στην περίπτ. (4): «ως “οργανισμοί δημοσίου δικαίου” νοούνται οι οργανισμοί που έχουν όλα τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: α) έχουν συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος, που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, β) έχουν νομική προσωπικότητα και γ) χρηματοδοτούνται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή η διαχείριση των οποίων υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τους οργανισμούς αυτούς ή έχουν διοικητικό, διευθυντικό ή εποπτικό συμβούλιο, του οποίου περισσότερο από το ήμισυ των μελών διορίζεται από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.»

9. Περαιτέρω, στον ν. 4957/2022 «Νέοι Ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των Α.Ε.Ι. με την κοινωνία και λοιπές διατάξεις (Α' 141)», ο οποίος αποτελεί το ισχύον, κατά τον κρίσιμο χρόνο λήψεως απόφασης περί σύναψης της προγραμματικής σύμβασης, νομικό καθεστώς που διέπει τα ΑΕΙ, ορίζεται, στο άρθρο 229, όπως η παρ. 3 αυτού διαμορφώθηκε με το άρθρο 94 του ν. 5094/2024 (Α' 39), ότι: «1. Σε κάθε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Α.Ε.Ι.) λειτουργεί Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.), με αντικείμενο τη διαχείριση και αξιοποίηση των κονδυλίων επιστημονικής έρευνας, εκπαίδευσης, κατάρτισης, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, καθώς και την παροχή συναφών υπηρεσιών, προς επίτευξη του σκοπού του. 2. Σκοπός του Ε.Λ.Κ.Ε. είναι η διαχείριση και διάθεση κονδυλίων που προέρχονται από οποιαδήποτε πηγή χρηματοδότησης, όπως αυτές καθορίζονται στο άρθρο 230 και προορίζονται για την κάλυψη δαπανών, οποιουδήποτε είδους, που είναι απαραίτητες για τις ανάγκες εκτέλεσης έργων ερευνητικών, εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών, αναπτυξιακών, καθώς και έργων συνεχιζόμενης κατάρτισης, σεμιναρίων και συνεδρίων, παροχής επιστημονικών, τεχνολογικών και καλλιτεχνικών υπηρεσιών, εκπόνησης ειδικών και κλινικών μελετών, εκτέλεσης δοκιμών, μετρήσεων, εργαστηριακών εξετάσεων και αναλύσεων, παροχής γνωμοδοτήσεων, σύνταξης προδιαγραφών για λογαριασμό τρίτων, σχεδιασμού και υλοποίησης επιστημονικών, ερευνητικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών προγραμμάτων, καθώς και άλλων συναφών υπηρεσιών, προς όφελος του Α.Ε.Ι. 3. Ο Ε.Λ.Κ.Ε. είναι διακριτή οικονομική οντότητα από αυτή του Α.Ε.Ι., χωρίς νομική προσωπικότητα, έχει ικανότητα διαδίκου, και αποδίδεται σε αυτόν διαφορετικός Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.)», στο άρθρο 230, που φέρει τον τίτλο «Πόροι και χρηματοδοτήσεις των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας», ότι: «1. Οι πόροι που διαχειρίζονται οι Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας

(Ε.Λ.Κ.Ε.) κατατάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες: α) Εθνικοί πόροι: αα) κονδύλια από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (...) αβ) χρηματοδοτήσεις για τη συμμετοχή σε ερευνητικά ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα από εθνικά κονδύλια αγ) χρηματοδοτήσεις στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων με φορείς του δημόσιου τομέα. (...)», στο άρθρο 231, που φέρει τον τίτλο «Επιτροπή Ερευνών», ότι: «1. Η Επιτροπή Ερευνών του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) είναι το αποφασιστικό όργανο του Ε.Λ.Κ.Ε. και είναι διακριτό από τα όργανα διοίκησης του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.). Η Επιτροπή Ερευνών αποτελείται από έναν (1) εκπρόσωπο από κάθε Σχολή, με τον αναπληρωτή του και τον Πρύτανη ή τον Αντιπρύτανη, εάν έχει ανατεθεί ο τομέας της έρευνας σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 15 σε έναν από τους Αντιπρυτάνεις, ως Πρόεδρό της. (...) Η Επιτροπή συγκροτείται σε κάθε Α.Ε.Ι. με απόφαση του Συμβουλίου Διοίκησης, κατόπιν εισήγησης του Πρύτανη του Α.Ε.Ι. και πρότασης της Κοσμητείας κάθε Σχολής ως προς τους εκπροσώπους της. 2. Ως εκπρόσωποι κάθε Σχολής στην Επιτροπή Ερευνών δύναται να υποδεικνύονται μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), που κατά προτεραιότητα ανήκουν στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή, διαθέτουν εκτεταμένη εκπαιδευτική και ερευνητική πείρα, που τεκμηριώνεται από δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά κύρους, βιβλία, μονογραφίες και τη συμμετοχή στη διοίκηση και διαχείριση ερευνητικών και αναπτυξιακών έργων. (...)», στο άρθρο 232, που φέρει τον τίτλο «Αρμοδιότητες της Επιτροπής Ερευνών», όπως η περίπτ. ι' είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 95 παρ.2 του ν. 5094/2024 (Α' 39) και τροποποιήθηκε εκ νέου, με το άρθρο 42 του ν. 5099/2024 (Α' 48), ότι: «Η Επιτροπή Ερευνών ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) επεξεργάζεται προτάσεις προς τη Σύγκλητο και το Συμβούλιο Διοίκησης (Σ.Δ.) του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) για την ερευνητική και επιστημονική στρατηγική του Ιδρύματος και τη σύνταξη του στρατηγικού σχεδίου σε θέματα έρευνας και καινοτομίας, β) καταρτίζει τον Οδηγό Χρηματοδότησης του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (...) ι) αποδέχεται τις κάθε είδους επιχορηγήσεις, χρηματοδοτήσεις, δωρεές και εισφορές τρίτων στον Ε.Λ.Κ.Ε., καθορίζει τους ειδικότερους όρους αποδοχής και διάθεσής τους, όταν αυτοί δεν καθορίζονται από συμβατικές υποχρεώσεις και εγκρίνει τη σύναψη των πάσης φύσεως συμβάσεων με φυσικά ή νομικά πρόσωπα, καθώς και, μετά από γνώμη του Σ.Δ., τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων ή συμφωνιών με άλλους φορείς του δημοσίου τομέα, στο πλαίσιο των έργων και προγραμμάτων που υλοποιεί ο Ε.Λ.Κ.Ε., (...)» και, τέλος στο άρθρο 249, που φέρει τον τίτλο «Δημόσιες συμβάσεις», ότι: «1. Η σύναψη δημοσίων συμβάσεων για την προμήθεια ειδών, υπηρεσιών και την εκπόνηση μελετών και τεχνικών έργων πραγματοποιείται σύμφωνα με τον ν. 4412/2016 (Α' 147, διορθώσεις σφαλμάτων Α' 200 και Α' 206), αυτοτελώς ανά

έργο/πρόγραμμα του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) και ανά κατηγορία δαπάνης του εγκεκριμένου ετήσιου αναλυτικού προϋπολογισμού. (...)).

10. Από τον συνδυασμό των διατάξεων που παρατέθηκαν στις προηγούμενες σκέψεις 7 έως 9 συνάγονται τα εξής: α) οι προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 είναι διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλων δημόσιων νομικών προσώπων. Οι ανωτέρω συμβάσεις όταν συνάπτονται με σκοπό, διά της συνένωσης των μέσων που διαθέτει ο καθένας από τους συμβαλλόμενους, την από κοινού εκτέλεση της δημόσιας αποστολής τους, αποτελούν συμβάσεις οριζόντιας συνεργασίας, οι οποίες εξαιρούνται από τις διατάξεις του ν. 4412/2016, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ειδικότερες προϋποθέσεις που τίθενται στη διάταξη του άρθρου 12 του ανωτέρω νόμου. β) Μεταξύ των προϋποθέσεων που θέτει το ως άνω άρθρο 12 παρ. 4 είναι οι μετέχοντες στην εν λόγω σύμβαση ως αντισυμβαλλόμενοι να αποτελούν αναθέτουσες αρχές, κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 1 του ν. 4412/2016, ήτοι να είναι το κράτος ή οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης ή –άλλως- να εμπίπτουν στην έννοια του «οργανισμού δημοσίου δικαίου». γ) Η ιδιότητα του «οργανισμού δημοσίου δικαίου», που αποτελεί αυτοτελή νομική έννοια του συστήματος δημοσίων συμβάσεων, ενωσιακής μάλιστα προέλευσης, προϋποθέτει -σωρευτικά- μία αναθέτουσα αρχή να έχει συσταθεί για την κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος μη εμπορικού χαρακτήρα, να διαθέτει νομική προσωπικότητα και να τελεί, κατά το μεγαλύτερο μέρος της, υπό χρηματοδότηση ή διοικητικό έλεγχο δημόσιων αρχών ή οργανισμών δημοσίου δικαίου. δ) Μόνον οι φορείς που πληρούν σωρευτικά τα ανωτέρω κριτήρια μπορούν, κατ' αρχήν, να συμμετέχουν ως αναθέτουσες αρχές, ήτοι ως αυτοτελώς συμβαλλόμενα μέρη, σε δημόσιες συμβάσεις του ν. 4412/2016 ή σε προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 100 του ν. 3852/2010. ε) Οι Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας, οι οποίοι σύμφωνα με το άρθρο 229 παρ. 1 του ν. 4957/2022 λειτουργούν σε κάθε ΑΕΙ, αποτελούν χωριστές ομάδες περιουσίας εντεταγμένες στα οικεία νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΑΕΙ) ως αυτοτελείς χρηματικές διαχειρίσεις αυτών. στ) Παρά την έλλειψη νομικής προσωπικότητας, οι ομάδες αυτές περιουσίας αποτελούν -κατά τον νόμο- φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, διαθέτουν συγκεκριμένο εκ του νόμου σκοπό, και απολαμβάνουν διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας ως οικονομικές οντότητες καθώς διαθέτουν αριθμό φορολογικού μητρώου (άρθρο 229 παρ. 3 in fine ν. 4957/2022, άρθρο 2 περ. δ' του ν. 4172/2013 «Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος» Α' 167 και άρθρο 3 περ. δ' του ν. 5104/2024 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας» Α' 58), τους έχει δε απονεμηθεί ρητώς εκ του νόμου ικανότητα διαδίκου, μετά την τροποποίηση του άρθρου 229 παρ. 3, με το άρθρο 94 του ν. 5094/2024, που επήλθε επί τω τέλει

αποσαφήνισης της εν λόγω ιδιότητας και της νομικής τους φύσης (βλ. την αιτιολογική έκθεση του εν λόγω άρθρου, σύμφωνα με την οποία «διευκρινίζεται η νομική φύση του ΕΛΚΕ, ο οποίος αποτελεί διακριτή οικονομική οντότητα από αυτή του ΑΕΙ, χωρίς νομική προσωπικότητα, που έχει την ικανότητα διαδίκου και αποδίδεται σε αυτόν διαφορετικός Αριθμός Φορολογικού Μητρώου»). ζ) Επιπλέον, σύμφωνα με τις ρητές διατάξεις του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου που προπαρατέθηκε στη σκ. 9, οι ΕΛΚΕ αφενός μεν διαθέτουν την ιδιότητα της αναθέτουσας αρχής σε δημόσιες συμβάσεις, υποχρεούμενοι κατά τη διαδικασία σύναψής τους να εφαρμόζουν τον ν. 4412/2016 (άρθρο 249 ν. 4957/2022), αφετέρου δε δύνανται με απόφαση του συλλογικού οργάνου διοίκησής τους (Επιτροπή Ερευνών) να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με άλλους φορείς του δημόσιου τομέα, κατόπιν γνώμης του Συμβουλίου Διοίκησης του οικείου ΑΕΙ, η οποία απαιτείται λόγω της σπουδαιότητας των εν λόγω συμβάσεων (βλ. σχετ. την αιτιολογική έκθεση του άρθρου 6 της από 29.3.2024 τροπολογίας-προσθήκης στον ν. 5099/2024, με την οποία τροποποιήθηκε το άρθρο 232 περ. ι' του ν. 4957/2022). Άλλωστε, ρητώς προβλέπεται ότι οι χρηματοδοτήσεις στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων εντάσσονται στους εθνικούς πόρους των ΕΛΚΕ (άρθρο 230 παρ. 1 περ. αγ' του ν. 4957/2022). Επίσης, οι ΕΛΚΕ είναι καταχωρισμένοι στο Μητρώο Αναθετουσών Αρχών της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ), η δημιουργία και λειτουργία του οποίου προβλέπεται στο άρθρο 11 παρ. 3 του Οργανισμού και Κανονισμού Λειτουργίας της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ), ο οποίος θεσπίστηκε με το άρθρο 53 ν. 4605/2019 (Α' 52) και διατηρείται σε ισχύ βάσει του άρθρου 32 του ν. 5218/2025 (Α' 125). η) Η δυνατότητα σύναψης δημοσίων και προγραμματικών συμβάσεων που απονέμεται στους ΕΛΚΕ με τις προμνησθείσες ρητές διατάξεις του ν. 4957/2022 δεν έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 2 παρ. 1 περ. (4) του ν. 4412/2016, το οποίο απαιτεί, ως στοιχείο της έννοιας του «οργανισμού δημοσίου δικαίου» και, συνακόλουθα, της ιδιότητας αυτού ως «αναθέτουσας αρχής» την ύπαρξη νομικής προσωπικότητας (legal personality, Rechtspersönlichkeit, personnalité juridique). Τούτο καθόσον, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού των ανωτέρω διατάξεων του ν. 4412/2016 και της Οδηγίας 2014/28/ΕΕ, που έγκειται, μεταξύ άλλων, στην αποτελεσματικότητα των ενωσιακών κανόνων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις, η υπαγωγή στην έννοια των «οργανισμών δημοσίου δικαίου» νομικών οντοτήτων που, ανεξαρτήτως της ύπαρξης νομικής προσωπικότητας (βλ. σχετ. ΔΕΚ απόφ. της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 1988, C-31/87, Gebroeders Beentjes BV, σκ. 8-12) είναι εντεταγμένες στην οργανωτική δομή του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αποτρέπει την αποφυγή εφαρμογής των ενωσιακών διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων, αφού οι σχετικές διατάξεις είναι ερμηνευτέες βάσει λειτουργικών κριτηρίων, με σημείο αναφοράς την

ύπαρξη στενής σχέσης εξάρτησης από τις κρατικές αρχές (βλ., μεταξύ άλλων, ΔΕΕ απόφ. της 3^{ης} Φεβρουαρίου 2021, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-155/19 και 156/19, Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC), σκ. 41, ΔΕΚ απόφ. της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2007, C-337/06, Bayerischer Rundfunk, σκ. 36 και 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· επίσης βλ. ΔΕΚ απόφ. της 10^{ης} Νοεμβρίου 1998, C-360/96, BFI Holding BV, σκ. 62). Επομένως, κατά σύμφωνη με το ενωσιακό δίκαιο ερμηνεία του παρατεθέντος ανωτέρω πλέγματος διατάξεων περί ΑΕΙ, οι ΕΛΚΕ, αν και είναι νομικές οντότητες χωρίς νομική προσωπικότητα, λόγω του ότι δρουν αυστηρά εντός του πλαισίου των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (ΑΕΙ), με σκοπό την αξιοποίηση των κονδυλίων επιστημονικής έρευνας, ήτοι αποστολή εμπίπτουσα στις αρμοδιότητες της -εν ευρεία εννοία- δημόσιας διοίκησης, είναι τμήμα αυτής και, συνακόλουθα, αποτελούν αναθέτουσες αρχές υπό την έννοια του άρθρου 12 παρ. 4 του ν. 4412/2016. Συνεπώς, δύνανται να είναι συμβαλλόμενα μέρη σε προγραμματικές συμβάσεις με έτερα δημόσια νομικά πρόσωπα που αποτελούν αναθέτουσες αρχές. θ) Είναι δε αδιάφορο, στο πλαίσιο αυτό, και ουδεμία ασκεί επιρροή επί της κρίσεως περί της ιδιότητας των ΕΛΚΕ ως «αναθετουσών αρχών» ότι με τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 απαλλάσσονται κατ' ουσίαν από την υποχρέωση τήρησης του ν. 4412/2016 στην περίπτωση σύναψης προγραμματικών συμβάσεων, καθόσον, σε αντίθεση με την προμνησθείσα απαλλαγή, σε περιπτώσεις ανάθεσης εκ μέρους τους έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών κατά το άρθρο 249 του ν. 4957/2022, η ιδιότητα τους ως «αναθετουσών αρχών» υποχρεώνει αυτούς σε εφαρμογή του νομικού περί δημοσίων συμβάσεων -ενωσιακού και εθνικού- πλέγματος διατάξεων.

11. Εξάλλου, για τη διασφάλιση του χαρακτήρα της προγραμματικής σύμβασης ως γνήσιας συμφωνίας εγκαθίδρυσης συνεργασίας δημοσίων φορέων, σύμφωνα με την παρ. 2 περ. α' του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 στο ελάχιστο αναγκαίο κατά νόμο περιεχόμενό της περιλαμβάνεται και η αναγραφή του προϋπολογισμού της, καθώς επίσης και το ύψος της εκάστοτε δημοσιονομικής επιβάρυνσης, ώστε να δύναται να ελεγχθεί εάν αυτή είναι εύλογη και αν η διάθεση των δημοσίων πόρων διενεργείται υπό όρους διαφάνειας, η ως άνω δε υποχρέωση δεν εξαντλείται στην παράθεση μόνο των αριθμητικών δεδομένων του προϋπολογισμού, αλλά απαιτείται αναλυτική τεκμηρίωσή του, με την αναφορά συγκεκριμένων και επαληθεύσιμων στοιχείων, τα οποία ελήφθησαν υπόψη για την κοστολόγηση των υπηρεσιών (Εβδομο Τμήμα 1169/2025 σκ. 9, 1193/2024 σκ. 8).

12. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εκτιθέμενα στις σκέψεις 13 έως 17 που ακολουθούν:

13. Για την έγκριση των όρων και της σύναψης της υπό έλεγχο προγραμματικής σύμβασης ελήφθησαν οι εξής αποφάσεις από μέρους των αρμοδίων οργάνων των αντισυμβαλλομένων σε αυτήν μερών: α) η

...../18.11.2025 (ΑΔΑ:) απόφαση της Περιφερειακής Επιτροπής της Περιφέρειας Κρήτης, β) η από 10.11.2025 (με αριθμ. πρακτικού και ΑΔΑ:) απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, το οποίο αποτελεί κρατικό ν.π.ι.δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα - ιδρυθέν με το π.δ. 432/1987 (Α' 204), γ) η από 17.12.2025 (25^η Συνεδρίασης) απόφαση της Επιτροπής Αγροτικής Έρευνας του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «ΔΗΜΗΤΡΑ» (ΑΔΑ:), ο οποίος ρητώς αναφέρεται, στο άρθρο 100 του ν. 3852/2010, στους φορείς που μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις και δ) η με αρ. πράξης/10.12.2025 (ΑΔΑ:) απόφαση της Επιτροπής Ερευνών του ήδη προσφεύγοντος ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ.

14. Ο -ήδη προσφεύγων- Ειδικός Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου - πρώην ΤΕΙ Κρήτης - συστάθηκε με τη Β1/819/20.12.1988 (Β' 920) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας για τη χρηματοδότηση ερευνητικών έργων και σχετικών υπηρεσιών ή δραστηριοτήτων. Σύμφωνα δε με το άρθρο 473 του ν. 4957/2022 εξακολουθεί να υφίσταται και να λειτουργεί σύμφωνα με το Κεφάλαιο ΚΖ' (άρθρα 229-259) του ίδιου νόμου (ν. 4957/2022), ως αυτοτελής ομάδα περιουσίας, ανεξάρτητη από το νομικό πρόσωπο του Πανεπιστημίου με σκοπό τη διαχείριση και διάθεση κονδυλίων έρευνας και συναφών δραστηριοτήτων προς όφελος του οικείου ΑΕΙ, χωρίς οιαδήποτε διάταξη νόμου να προσδίδει σε αυτόν νομική προσωπικότητα.

15. Σκοπός της υπό έλεγχο προγραμματικής σύμβασης είναι α) η παροχή επιστημονικής υποστήριξης για τη φυτοπροστασία της ελαιοκαλλιέργειας στην Κρήτη και β) η ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων δακοκτονίας και φυτοπροστασίας με στόχο τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των προγραμμάτων φυτοπροστασίας στην Κρήτη, και ειδικότερο αντικείμενο την υλοποίηση του ερευνητικού έργου που αναφέρεται στον τίτλο της. Όπως αναλυτικώς αναφέρεται στο ελεγχόμενο σχέδιο, οι υφιστάμενες δράσεις καταπολέμησης δάκου (δολωματικοί ψεκασμοί, ψεκασμοί κάλυψης και μαζική παγίδευση) θα ενισχυθούν μέσα από ένα δομημένο πλαίσιο υποστήριξης, που προβλέπει μια δέσμη από πειραματικές μελέτες πεδίου και παράλληλη υποστήριξη από εργαστηριακά αποτελέσματα, με στόχο αφενός μεν τη μείωση της πίεσης προσβολής από τον δάκο της ελιάς με φιλοπεριβαντολογικές προσεγγίσεις εκτός και εντός εποχής, αφετέρου δε την παρακολούθηση/πρόβλεψη των δακοπροσβολών με παράλληλη επιστημονική υποστήριξη των παραγωγών. Στο ελεγχόμενο σχέδιο περιγράφονται, περαιτέρω, οι προβλεπόμενες δράσεις πεδίου και εργαστηρίου για τη βελτίωση των παραμέτρων της ελαιοπαραγωγής σε

ελαιώνες της Κρήτης. Οι δράσεις αυτές χωρίζονται σε δύο Υποέργα, όπως αναλυτικά διαλαμβάνεται στο ελεγχόμενο σχέδιο.

16. Περαιτέρω, στο σχέδιο σύμβασης προβλέπεται ότι η διάρκειά της ανέρχεται σε σαράντα δύο (42) μήνες από την υπογραφή της (άρθρο 7), περιλαμβανομένου και του χρόνου αποπληρωμής της, και θα υλοποιηθεί σύμφωνα με το Χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης το οποίο περιλαμβάνεται στον Πίνακα 1 της παραγράφου 3.3 «ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ» του άρθρου 3. Στο άρθρο 6 αναφέρεται η ροή της χρηματοδότησης ανά φορέα υλοποίησης, και στον Πίνακα 2 του ίδιου άρθρου, αποτυπώνεται ο προϋπολογισμός του έργου, για καθένα εκ των τριών (3) φορέων υλοποίησης (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, ΙΤΕ, ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ), σε δύο πεδία: (α) για εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις και (β) για παρακράτηση φορέα, χωρίς περαιτέρω ανάλυση ανά κατηγορία υπηρεσιών και δαπανών. Εξάλλου, στο άρθρο 5 προσδιορίζονται αναλυτικά τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών, με τη μεν Περιφέρεια Κρήτης να αναλαμβάνει να χρηματοδοτήσει το έργο, να προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για τη διασφάλιση της ομαλής χρηματοδότησής του και να διευκολύνει με κάθε τρόπο το επιστημονικό προσωπικό που θα απασχοληθεί στην υλοποίηση του αντικειμένου της σύμβασης, να συμβάλει στην τήρηση του χρονοδιαγράμματος της σύμβασης και γενικά να συνεργάζεται μαζί του, για όλα τα θέματα αρμοδιότητάς του, καθώς και για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του Έργου, τους δε φορείς υλοποίησης (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, ΙΤΕ και ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ) να αναλαμβάνουν την απασχόληση και διάθεση επιστημονικού προσωπικού με τα απαραίτητα προσόντα, την κάλυψη όλων των δαπανών που θα απαιτηθούν για την ολοκλήρωση του ερευνητικού προγράμματος, όπως ενδεικτικά τη δαπάνη του προσωπικού που θα απασχοληθεί (έξοδα μετακίνησης και αποζημίωσης του κ.λπ.), τις δαπάνες διακίνησης, ασφάλισης και φύλαξης των οργάνων μέτρησης / αποτύπωσης και εν γένει τις δαπάνες των εργασιών πεδίου, τις δαπάνες επεξεργασίας μετρήσεων και εν γένει των εργασιών γραφείου, την κοινοποίηση των αναφορών προόδου για την εξέλιξη του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του έργου και, τέλος, την τήρηση του χρονοδιαγράμματος της προγραμματικής σύμβασης για θέματα αρμοδιότητάς τους και τη μέριμνα για την ενημέρωση του κοινού και την προβολή του έργου, σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κρήτης, με σαφή αναφορά στη χρηματοδότησή του από αυτήν.

17. Εξάλλου, για την παρακολούθηση της εφαρμογής της σύμβασης, στο άρθρο 8 αυτής προβλέπεται η σύσταση Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης, η συγκρότηση, οι αρμοδιότητες και ο τρόπος λειτουργίας της, ενώ στο άρθρο 9 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στην επίλυση των μεταξύ των συμβαλλόμενων διαφορών από την εκτέλεση και την ερμηνεία των όρων της σύμβασης. Στο άρθρο 10 θεσπίζονται ειδικοί όροι (υποκατάσταση, πνευματικά δικαιώματα, εμπιστευτικότητα) και τέλος

στο άρθρο 11 προβλέπεται ότι οποιαδήποτε τροποποίηση ή παράταση της ελεγχόμενης προγραμματικής σύμβασης γίνεται μόνον εγγράφως με κοινή συμφωνία των συμβαλλόμενων μερών.

18. Με την προσβαλλόμενη Πράξη κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή της σύμβασης για τους εξής λόγους: α) μολονότι από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι ο επιδιωκόμενος με την προγραμματική σύμβαση σκοπός εντάσσεται, σαφώς, στο λειτουργικό πεδίο δράσης του, όπως αυτό προσδιορίζεται στο άρθρο 229 παρ. 2 του ν. 4957/2022, ο ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, στερούμενος νομικής προσωπικότητας, δεν συγκεντρώνει τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά της «αναθέτουσας αρχής» κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και, συνακόλουθα, δεν δύναται να συμμετάσχει αυτοτελώς στην υπό έλεγχο προγραμματική σύμβαση. Κρίθηκε, περαιτέρω, ότι ενόψει της ανωτέρω πλημμέλειας, η υπό έλεγχο προγραμματική σύμβαση παρίσταται στο σύνολό της μη νόμιμη, δοθέντος ότι, κατά νόμο, συγκροτεί ενιαίο πλαίσιο συνεργασίας, στο οποίο ο προσδιορισμός του σκοπού, ο επιμερισμός των υποχρεώσεων και ο προϋπολογισμός διαμορφώνονται ως προς το σύνολο των συμβαλλομένων, και, συνεπώς, η μη νόμιμη συμμετοχή του ΕΛΚΕ επηρεάζει τη συνολική θεώρηση της σύμβασης και δεν επιτρέπει την αυτοτελή και αποσπασματική αξιολόγηση της νομιμότητάς της κατά το μέρος που αφορά τους λοιπούς συμβαλλομένους. Σημειωτέον ότι ο εν λόγω διακωλυτικός λόγος είχε διαγνωσθεί από το Ζ΄ Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. Πράξη 502/2025) σε παρόμοια υπόθεση προσυμβατικού ελέγχου, ήτοι κατά τον έλεγχο σχεδίου προγραμματικής σύμβασης μεταξύ του Δήμου Αθηναίων, του ΕΛΚΕ στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΛΚΕ ΟΠΑ) και της εταιρείας με την επωνυμία «Δήμος Αθηναίων Ανώνυμη Αναπτυξιακή Εταιρεία Μηχανογράφησης και Επιχειρησιακών Μονάδων Ο.Τ.Α.» (ΔΑΕΜ ΑΕ), με αντικείμενο την «Προσαρμογή των οικονομικών και διοικητικών λειτουργιών του Δήμου Αθηναίων στο νέο λογιστικό πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης (Π.Δ. 54/2018)», πλην όμως η εν λόγω οριστική Πράξη δεν προσβλήθηκε με προσφυγή ανάκλησης εντός της οικείας δεκαπενθήμερης προθεσμίας προσβολής της (βλ. την 22123/4.5.2026 βεβαίωση της Γραμματείας του Εβδόμου Τμήματος) και β) Η προϋπολογιζόμενη δαπάνη της σύμβασης δεν τεκμηριώνεται επαρκώς και ειδικώς, αλλά στον προϋπολογισμό της περιγράφονται επιγραμματικά οι επιστημονικές υπηρεσίες που θα παρασχεθούν.

19. Ήδη με την κρινόμενη προσφυγή προβάλλεται, κατ' εκτίμηση του περιεχομένου της, ότι ο ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ δύναται να συμμετέχει σε προγραμματικές συμβάσεις ως αντισυμβαλλόμενη αναθέτουσα αρχή, διότι αφενός μεν διαθέτει «de facto νομική προσωπικότητα», γεγονός που συνάγεται από τη ρητή αναγνώριση της ικανότητας διαδίκου αυτού με το άρθρο 229 παρ. 3 του ν. 4957/2022, αφετέρου δε προβλέπεται ρητώς στον ίδιο ως άνω νόμο ότι δύναται να συνάπτει δημόσιες συμβάσεις και

προγραμματικές συμβάσεις ως αναθέτουσα αρχή, είναι επομένως, κατά την κρινόμενη προσφυγή, νομικά εσφαλμένη η κρίση του Κλιμακίου περί του αντιθέτου. Πέραν δε της προβαλλόμενης ως άνω παράβασης του ν. 4957/2022, οι κρίσεις της προσβαλλομένης αντίκεινται, σύμφωνα με την προσφυγή, και στον ν. 4605/2019, ο οποίος θεσπίζει τον έτι ισχύοντα Οργανισμό και Κανονισμό λειτουργίας της ΕΑΔΗΣΥ, σύμφωνα με τον οποίο η αρχή αυτή έχει υποχρέωση τήρησης ηλεκτρονικού μητρώου αναθετουσών αρχών, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται ως αναθέτουσα αρχή, μεταξύ των λοιπών ΕΛΚΕ, και ο προσφεύγων ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ (με id 3011 και κωδικό Διαύγειας 100046889). Περαιτέρω, η προσβαλλομένη έρχεται σε ευθεία αντίθεση με πρόσφατη νομολογία της 2^{ης} Υπηρεσίας Επιτρόπου, που εδρεύει στην ίδια Περιφερειακή Ενότητα με την υπηρεσία που εξέδωσε την προσβαλλομένη (ΠΕ Ηρακλείου) και η οποία με την 44/2025 Πράξη της έκρινε ότι δεν κωλύεται η σύναψη προγραμματικής σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Κρήτης και άλλων δημοσίων φορέων, μεταξύ των οποίων και του προσφεύγοντος ΕΛΚΕ. Πέραν τούτων, προσκομίζονται έγγραφα στοιχεία που, κατά τους ισχυρισμούς του, τεκμηριώνουν την προϋπολογισθείσα δαπάνη της ελεγχόμενης προγραμματικής σύμβασης.

20. Με αυτά τα δεδομένα και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 10 της παρούσας το Δικαστήριο κρίνει ότι κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου έγινε δεκτό με την προσβαλλόμενη Πράξη ότι η σύναψη της ελεγχόμενης προγραμματικής σύμβασης δεν είναι νόμιμη, με την αιτιολογία ότι ο ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ ως μη αποτελών «αναθέτουσα αρχή» κατά τους ορισμούς του ν. 4412/2016, δεν μπορούσε να συμβληθεί νομίμως με τις λοιπές αντισυμβαλλόμενες αναθέτουσες αρχές. Τούτο καθόσον, ο προσφεύγων ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ, αν και δεν διαθέτει νομική προσωπικότητα, εντούτοις συνιστά «οργανισμό δημοσίου δικαίου» και δύναται να δρα ως «αναθέτουσα αρχή», συνάπτοντας δημόσιες και προγραμματικές συμβάσεις, αφού τούτο ρητώς προβλέπεται από πληθώρα διατάξεων του ν. 4957/2022, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 5094/2024. Εξάλλου, οι εν λόγω διατάξεις, που εντάσσονται στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των ΑΕΙ, δεν αντίκεινται στο ενωσιακό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων, αφού, όπως έγινε δεκτό στη σκ. 10, οι προϋποθέσεις υπαγωγής στην έννοια του «οργανισμού δημοσίου δικαίου» και, ως εκ τούτου, στην έννοια της «αναθέτουσας αρχής» του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 ερμηνεύονται βάσει λειτουργικών κριτηρίων, ο δε προσφεύγων είναι λειτουργικώς εντεταγμένος στην οργανωτική δομή του οικείου ΑΕΙ, που συνιστά νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, τα φυσικά πρόσωπα που τον διοικούν είναι μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) αυτού (άρθρο 231 παρ. 2 ν. 4957/2022), ο ίδιος δε ο Λογαριασμός δρα, σύμφωνα με το πλέγμα διατάξεων που τον διέπουν, ως βραχίονας του ΑΕΙ σε θέματα αξιοποίησης κονδυλίων για την επιστημονική έρευνά του, καθιστάμενης άνευ σημασίας,

για την ιδιότητά του αυτή, της τυπικής προϋπόθεσης της ύπαρξης ή μη νομικής προσωπικότητας. Πρέπει επομένως να γίνει δεκτή η προσφυγή κατά το μέρος που βάλλει κατά του πρώτου διακωλυτικού λόγου της προσβαλλομένης.

21. Τέλος, ο προσφεύγων ΕΛΚΕ, με τα συμπληρωματικά στοιχεία που προσκομίζει ενώπιον του Δικαστηρίου, τεκμηριώνει επαρκώς τον προϋπολογισμό της σύμβασης, υπό την έννοια ότι περιλαμβάνεται εκτίμηση της αξίας των επιμέρους δαπανών αυτής στο συγκεκριμένο ύψος, ήτοι ο ρεαλιστικός προϋπολογισμός τους, κατά τις επιταγές της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Ειδικότερα, παρατίθενται στοιχεία σχετικά με το επιμέρους κόστος των ανθρωπομηνών απασχόλησης (για το οποίο παρατίθενται επιπλέον οι μηνιαίες αμοιβές ανά ειδικότητα και οι απαιτούμενες ποσότητες) και των λοιπών δαπανών που προβλέπονται για την εκτέλεση του έργου αυτού. Κατόπιν δε τούτων αίρεται και ο δεύτερος διακωλυτικός λόγος υπογραφής της ελεγχόμενης σύμβασης.

22. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, πρέπει η κρινόμενη προσφυγή ανάκλησης να γίνει δεκτή, να απορριφθούν οι ασκηθείσες παρεμβάσεις, να ανακληθεί η προσβαλλόμενη Πράξη και να επιτραπεί η υπογραφή του οικείου σχεδίου της ελεγχόμενης προγραμματικής σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την από 12.3.2026 (ΑΒΔ .../2026) προσφυγή ανάκλησης.

Απορρίπτει τις ασκηθείσες υπέρ της προσφυγής παρεμβάσεις, ως απαράδεκτες.

Ανακαλεί την 339/2026 Πράξη της 1^{ης} Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Π.Ε. Ηρακλείου.

Αποφαίνεται ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου προγραμματικής σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Κρήτης και του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων και Έρευνας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου (ΕΛΚΕ ΕΛΜΕΠΑ), του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «Δήμητρα» (ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ), με αντικείμενο την υλοποίηση της πράξης με τίτλο «Εξειδικευμένη επιστημονική υποστήριξη και καινοτόμες δράσεις για τη φυτοπροστασία της ελιάς στην Περιφέρεια Κρήτης 2025-2028».

Κρίθηκε και αποφασίστηκε μέσω τηλεδιάσκεψης στις 28 Απριλίου και στις 5 Μαΐου 2026.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ**

**Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΤΑΛΑΧΑΝΗΣ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΖΕΝΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του
Πρώτου Τμήματος την 5^η Μαΐου 2026.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΑΓΚΟΥ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΚΟΙΛΑΚΟΥ**